

Konsekvensutredning

Föreskrift

Ändring av Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:47) om smittförklaring med anledning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin.

Allmän bakgrund

Varroakvalstret *Varroa destructor* (före detta *V. jacobsoni*) är en parasit av honungsbin som ursprungligen bara förekom i Ostasien, där den angrep biarten *Apis cerana*. Denna ursprungliga värd och parasiten samspelar mycket väl, och samhällena av det asiatiska biet påverkas inte i större omfattning. När det europeiska honungsbiet *Apis mellifera* introducerades till varroakvalstrets utbredningsområde hittade parasiten en ny värd som inte är anpassad till kvalstrets påverkningar. Effekten av parasiten på det europeiska honungsbiet är därför mycket starka. Idag är varroakvalstret spritt över nästan hela jorden och orsakar omfattande förluster av bisamhällen, särskilt i områden där parasiten nyetableras. Varroakvalster anses vara i princip omöjliga att utrota. Därför är kontrollåtgärder viktiga. Dessa syftar till att fördröja spridningen, vilket ger biodlarna tid att lära sig metoderna som krävs för att framgångsrikt bedriva biodlingsverksamhet i parasitens närvaro. Med stöd av 6 § bisjukdomsförordningen (SFS 1974:212) har Jordbruksverket bemyndigande att föreskriva om detta.

Jordbruksverkets bedömningsgrunder

Jordbruksverkets inställning är att varroakvalstrets spridning ska fördröjas så långt som möjligt. Den aktuella föreskriften innehåller bland annat en zonindelning med anledning av varroa. I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2002:46) om bekämpning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin finns flyttrestriktioner angivna för de olika zonerna. Restriktionerna gäller vid flytt inom och mellan zoner i Sverige. Zon 1 omfattar alla församlingar där varroakvalster har konstaterats, medan zon 2 och 3 är skyddszoner som skall fördröja ytterligare spridning. Jordbruksverket känner inte till motsvarande åtgärder mot spridningen av varroakvalstret i andra EU-medlemsstater. Zonindelningen kan därför uppfattas som nationell särregel.

Under år 2002 har varroa påträffats i flera områden i zon 2 och 3, delvis i anknytning till tidigare smittade områden, men också längre bort från zon 1.

Biodlingssäsongen ska börja snart i landets sydligaste delar och det är väsentligt att zonindelningen korrigeras omgående för att minimera varroans spridning och skadeverkningar.

Förslag till ändring

Ändringen består i att zonindelningen av landet förändras och anpassas till den nu kända utbredningen av varroakvalstret. Den nya zonindelningen framgår av bilaga 1 (föreskriften med ändringar) och bilagorna 2 och 3 (översiktliga kartor, som inte ingår i föreskriften).

Bakgrund till förslaget

Förslaget till föreskriftsändring har diskuterats internt på Jordbruksverket. Jordbruksverket har också begärt in synpunkter från de länsstyrelser där nya angrepp av varroa konstaterats eller angränsande till nya fyndplatser under år 2002 (Dalarnas, Hallands, Kalmar, Norrbottens, Stockholms, Södermanlands, Uppsalas, Värmlands, Västmanlands, Västra Götalands, Örebros och Östergötlands län - Dnr 22 1690/03).

Den föreslagna zonindelningen fastställdes med följande epidemiologiska tankar i bakgrunden: I zon 1 ingår alla områden där angrepp av varroa har konstaterats eller där det finns starka skäl att misstänka sådana angrepp. I zon 2 ingår områden där, om inga kontrollåtgärder vidtas, angrepp av varroa är sannolika i en snar framtid på grund av det geografiska läget, oftast i direkt anslutning till zon 1. Bisamhällen i zon 2 behöver en intensiv övervakning för att möjliggöra en tidig upptäckt av nya angrepp. Zon 3 utgörs av områden där en spridning av varroa är möjlig eller sannolik på längre sikt. Övervakningen av bisamhällen i denna zon möjliggör upptäckten av eventuell enstaka långväga spridning av kvalstret. Eftersom sådana 'hopp' i spridningen är sällsynta jämfört med spridningen mellan granngårdar, så behöver övervakningen i denna zon inte vara lika intensiv som i zon 2.

Konsekvens för berörda biodlare

Ändringen av varroazonerna kan medföra vissa kostnader eller vinster för biodlarna. För vandringsbiodlare kan ändringarna ha positiva såväl som negativa effekter till följd av att flytt med bin över zongräns är begränsad enligt Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 1992:38, omtryckta i SJVFS 2002:46) om bekämpning av amerikansk yngelröta och varroasjuka hos bin. Vissa biodlare kan bli avskurna från områden som de tidigare vandrat till, men samtidigt kan det vara möjligt för dem att nyttja nya områden. Om de nya dragområdena ligger längre bort ifrån hembigården ökar kostnaderna för resor. Vissa biodlare kommer å andra sidan att få tillgång till nya dragområden. För en del av biodlarna kan alltså förändringen av zonindelningen resultera i en ökad arbetsbörda (såsom rekognosering för att hitta nya dragområden, etablering av nya kontakter med

lantbrukare), längre arbetstider, högre bensinkostnader och förslitning på flyttfordonen, medan andra biodlare inte alls påverkas. Detta gör det svårt att uppskatta kostnadernas storlek. Enkelt uttryckt innebär förändringen att det blir flyttrestriktioner för somliga biodlare medan andra slipper de restriktioner de har idag.

Försäljning av bin till biodlare i de nordligare länen kan stå för 10-30 % av yrkesbiodlarnas omsättning. Denna försäljning kommer att begränsas för vissa yrkesbiodlare, men det kommer även i fortsättningen att vara möjligt att sälja drottningar till icke smittförklarat område från zon 2 och 3 under förutsättning att de skickas via Sveriges lantbruksuniversitet för varroakontroll.

Konsekvens för konsumenten

Möjligheterna att transportera och sälja honung påverkas inte alls av zonindelningen och honungspriset förväntas inte påverkas av föreskriftsändringen. Om spridningstakten av varroakvalstret är relativt låg på grund av kontrollsystemet (zonindelning med flyttrestriktioner), så möjliggör föreskrifterna för biodlarna att anpassa sina driftformer till parasitens närvaro, vilket på lång sikt borde ha en stabiliserande verkan på tillgång och pris av svensk honung.

Konsekvens för myndigheter

I ingen av de tre kommuner som nu föreslås övergå från smittfri status till zon 3 krävs idag att flyttningar av bin ut ur församling föregås av en sjukdomskontroll samt utfärdande av flyttningstillstånd eftersom inte amerikansk yngelröta är konstaterad i dessa områden. Detta gäller de tre kommunerna Mora Leksand och Falun i Dalarnas län. Eftersom kontroll av både amerikansk yngelröta och varroa kan utföras samtidigt innebär i vanliga fall en utökning av zon 3 endast mindre ökningskostnader för den statliga bitillsynen, för dessa tre kommuner kan dock bitillsynskostnaden öka.

Denna kostnadsökning för bitillsynen kommer alltså att ske hos Länsstyrelsen i Dalarnas län där de nämnda kommunerna ligger som inte lyder under några restriktioner på grund av amerikansk yngelröta och som i och med den nya zonindelningen för varroa nu hamnar i smittförklarat område. De ökade kostnaderna för bitillsynen täcks med hjälp av offentliga medel som rekvideras från Jordbruksverket. Enligt regleringsbrev för budgetåret 2003 disponerar Jordbruksverket medel för bisjukdomsbekämpning under anslaget 42:5, Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar. Jordbruksverket har budgeterat en del av dessa medel till länsstyrelserna (Dnr 22 741/03). Konsekvensen för Jordbruksverket kan bli ökade kostnader för bitillsynen, men trots en förändring av zonindelningen mellan 2001 och 2002 ökade kostnaden för bitillsynen endast marginellt under samma tidsperiod.

Hantering på Jordbruksverket

Då förutsättningarna, det vill säga varroans spridning i Sverige, förändras måste Jordbruksverket anpassa föreskriften för att möta den nya situationen. Spridningen av en parasit är en mycket dynamisk företeelse, och därför kan de befintliga zonerna inte vara statiska. Föreskriftens ändring föregås av en remiss som går ut till berörda instanser enligt sändlista. Sändlistan för denna remiss och e-post-sändlista kommer att användas för att informera om de slutliga föreskriftsändringarna.

Gunilla Idestrom